

садово-паркового господарства, покращити управління та контроль за станом садів та парків, підвищити кваліфікацію працівників у цій галузі та забезпечити належний захист територій садів та парків від забудови та інших форм негативного впливу.

У підсумку, садово-паркове господарство є важливою складовою екологічної і соціальної інфраструктури міст і населених пунктів, яка не тільки забезпечує людей затишком та красою природи, але й виконує важливу роль у підтримці біорізноманітності та збереженні екологічної рівноваги.

Для покращення сучасного стану садово-паркового господарства необхідно активне сприяння владних органів та суспільства, яке має включати підвищення фінансування, належне управління, контроль та моніторинг стану садів та парків, належне збереження біорізноманітності, підвищення кваліфікації працівників та залучення громадськості до участі у догляді та розвитку садів та парків. Важливо зберігати традиції та культурну спадщину, пов'язану з садово-парковим господарством. Багато садів та парків мають велику історичну та культурну цінність, тому важливо зберегти їх індивідуальний стиль та характер.

Список використаних джерел

1. Міщенко, О.В. Сучасний стан та особливості природокористування в національних природних парках України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Екологія»*, 2015. С. 73-79.
2. Бурляй О.Л., Бурляй А.П., Харенко А.О. Сучасний стан розвитку садівництва в Україні : зб. наук. праць Уманського національного університету садівництва. 2013. Вип. 82. С. 249 – 259.

Сергій МАНДЗІЮК, студент 1 курсу ОС «Магістр» спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»
Науковий керівник: **БЕЗВІКОННИЙ Петро Васильович**,
канд. с.г. наук, доцент кафедри садово-паркового господарства, геодезії і землеустрою
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ПЕРСПЕКТИВНІ ВИДИ РОДУ *HYDRANGEA* L. ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ В М. ЧЕРНІВЦІ

Зелені насадження є найважливішим засобом регулювання захисту і оптимізації життєвого середовища людини і біосфери загалом в сучасних екологічних і економічних умовах, тому постає необхідність розширення досить сталого асортименту рослин для озеленення міста Чернівці. Значна роль для озеленення та створення паркових композицій належить рослинам-інтродуцентам, використання яких збільшує декоративну цінність посадок [1, с. 2].

Метою нашого дослідження було обстеження зелених насаджень м. Чернівці з метою виявлення видів роду *Hydrangea* L.

Вивчення асортименту видів роду *Hydrangea* L. у зелених насадженнях м. Чернівці здійснювали на основі аналізу матеріалів Чернівецького міського комунально-виробничого тресту зеленого господарства та протизсувних робіт.

За визначеним маршрутом обстежували насадження міста, визначали видовий склад та стан роду *Hydrangea* L., типи насаджень. Для оцінки стану рослин використовували 5-бальну шкалу [2, с. 58], для оцінки загальної декоративності користувалися також 5-бальною шкалою [3, с. 52].

Внаслідок обстеження зелених насаджень загального користування встановлено, що в озелененні міста Чернівці дуже рідко трапляються види роду *Hydrangea* L., їх видове різноманіття бідне. У складі зелених насаджень міста використано лише два види: *Hydrangea arborescens* L. і *H. macrophylla* (Thunb.) DC.

За даними здійсненої інвентаризації, встановлено, що *Hydrangea arborescens* L. і *H. macrophylla* (Thunb.) DC. трапляються переважно у квіткових композиціях вуличних насаджень. Ці види перебувають у доброму стані.

Мала різноманітність та недостатнє використання викликає подив, оскільки більшість видів роду *Hydrangea* L. мають високу декоративність, різну зимостійкість, посухостійкі, стійкі до ураження хворобами і шкідниками, легкі в розмноженні [4, с. 216].

Проблема розширення асортименту рослин для культури завжди була і залишається актуальною. Як вже зазначено вище, значна роль в озелененні та створенні паркових композицій належить рослинам-інтродуцентам. За біологічними особливостями і високими декоративними властивостями, стійкістю в умовах урбанізованого середовища, спроможністю переносити обрізання, можливістю широкого композиційного використання в озелененні, види та форми гортензій не поступаються багатьом застосовуваним у зеленому будівництві аборигенним і інтродукованим рослинам, а іноді перевершують їх.

До таких перспективних, але мало поширених інтродуцентів, належать види роду *Hydrangea* L.

Поряд з тим, багато з них є надбанням лише ботанічних садів і рідко, як ми бачимо, використовуються в озелененні. Широкому впровадженню заважає відсутність достатніх відомостей про їх біоекологічні особливості, репродуктивну здатність та ефективні методи розмноження в умовах культури, в даній кліматичній зоні.

Цінність гортензій визначається декоративними властивостями: красою квітів і довготривалим періодом цвітіння, особливо цінні садові форми зі стерильними квітами [4, с. 223].

Цвітіння починається після формування листків на пагонах. Квіти зібрані в кінці пагона в красиві суцвіття – щитки або волоті. Квіти зазвичай двох типів: дрібні плодючі, які розміщені всередині суцвіт'я і крупні стерильні, які розміщені по краю суцвіт'я з 3-5 пелюсткоподібними чашолисточками. У культурних форм зазвичай всі квіти в суцвіттях стерильні [2, с. 57]. Потрібно також відзначити ще одну особливість у цвітінні. Це те, що протягом всього періоду змінюється забарвлення стерильних квітів. На початку вони у більшості видів зелені, потім значно світлішають, стають зелено-білими або чисто білими, а потім набувають рожевого, червоного або коричневого відтінку.

Цвітіння починається в червні і найчастіше триває до вересня, а у деяких видів і сортів – до жовтня. Суцвіття тримаються протягом всієї зими.

Крім обстеження наявних насаджень, вивчали асортимент розсадників і садових центрів, які є базою первинної інтродукції в районі досліджень. Асортимент рослин у розсадниках не перевищує 32 видів дерев та 35 видів кущів, що своєю чергою позначається на одноманітності зелених насаджень міста. Асортимент роду *Hydrangea* L. у декоративному розсаднику "Дон Бутон" також дуже обмежений і представлений лише *H. macrophylla* (Thunb.) DC.

Отже, назріла потреба у розширенні асортименту новими видами і формами рослин, зокрема й інтродукованими.

У садових центрах ширше представлений асортимент як взагалі деревно-кущових видів, так і видів, форм і сортів роду гортензія. Так, наприклад, у садовому центрі "Квіти Буковини" використовують гортензію волотисту, деревоподібну та великолисту.

- *H. paniculata* Siebl. – суцвіття великі густоволотисті волоті, 15-25 см.
- f. "Grandiflora" – квіти в довгих широкопірамідальних волотях, довжиною до 30 см., в яких майже всі квіти стерильні;
- f. "Limelight" – суцвіття пірамідальні, квіти при розпусканні світло-лимонного кольору, в кінці цвітіння набувають рожево-червоного відтінку;
- f. "Pink Diamond" – сорт ціниться за величину суцвіть, а також за забарвлення квітів;
- f. "Tardiva" – сорт пізнього цвітіння, квіти в довгих широкопірамідальних волотях;
- f. "Kyushu" – квіти білі, зібрані в довгі і широкі суцвіття, єдиний сорт, який має приємний запах.
- *Hydrangea arborescens* L. – ціниться за рясне цвітіння, суцвіття в діаметрі досягають до 15-25 см.;
- f. "Annabell" – низький кущ, але з дуже крупними, до 30 см. в діаметрі округлими суцвіттями;
- f. "Grandiflora" – особливо ціниться за величину суцвіть, в яких всі квіти стерильні;

- *H. macrophylla* (Thunb.) DC. – стерильні квіти крупні. Має декоративні форми і велику кількість культурних сортів. Сорти мають різне забарвлення квітів.

Більшість видів рослин *Hydrangea* L. успішно адаптувалися до чинників нового середовища, добре ростуть і розвиваються в ботанічних садах і дендропарках міста. Тому, враховуючи викладене вище, вважаємо за доцільне розширювати асортимент видів цього роду, оскільки вони є декоративними і досить перспективними. Використання більш широкого асортименту деревних видів дасть змогу покращити стан наявних насаджень, підвищити їх декоративність і загалом покращити естетичний та санітарно-гігієнічний стан зелених насаджень загального користування міста Чернівці.

Список використаних джерел

1. Счепіцька Т.С. Біологічних особливостей видів родини *Hydrangeaceae* DUM. у зв'язку з інтродукцією у Правобережному Лісостепу України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. біол. наук: 03.00.05. Київ. 2000. 21 с.

2. Кузнєцов С.І., Левон Ф.М., Пилипчук В.Ф., Шумик М.І. Екологічні передумови оптимізації вуличних насаджень Києва. *Питання біоіндикації та екології*. 1998. Вип. 3. С. 57–64.

3. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія : навч. посібник. Київ: Вища шк., 2003. 199 с.

4. Кохно М. А., Трофименко Н. М., Пархоменко Л. І. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина II : довідник. Київ: Фітосоціоцентр, 2005. 716 с.

Христина МЕДИНСЬКА, студентка 3 курсу спеціальності 206
«Садово-паркове господарство»

Науковий керівник: **КУШНІРУК Тетяна Миколаївна**, канд.
с.г. наук, доцент кафедри садово-паркового господарства,

геодезії і землеустрою

Заклад вищої освіти «Подільський державний
університет»,

м. Кам'янець-Подільський